

GAZETA TRANSILVANIEI

SECRETARIA ASOCIAȚIUNEA "ASTRA" BRAȘOV
Ziare de două ori pe săptămână prin îngrădirea
și sporirea de redacție.
Atelieră tipografică "Astra" TE 102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GHILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei ... Autorități și Societăți lei
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 57 Inreg. Trib. Brașov S. II No. C. II. 71/942 Sâmbătă 28 Octombrie 1944 Anul 107

Pentru Transilvania

de V. Brantse

La Avus s'a reîntregit hotarul. Mai clocotesc văile Gutinului și sângerează apele Izel. Sunt cele din urmă semne ale luptei ce se pierde în zare. La răs-cruce, în umbra secularelor trole, mor-minte proaspete ne reamintesc destinul tragic ce l-a fost hărăzit neamului: să-și recucerească cu sânge moșta scoasă la meza de nemernici.

În clipele patetice ale eliberării pământului transilvan, când se desenează în zare ceasul aspru al socotelilor, nu ni se pare nicio pedeapsă prea mare pentru vinovații dezastrului ce l-am trăit.

Prea s'au jucat cu soarta neamului panglicari de bălci, imorizati în ro-luri de conducători. Toți incapabili, toți arbiștii s'au înghesuit în locuri de con-ducere, atrași de mirajul puterii și de acolo, din locurile suspuse și-au des-văluit nulitatea în dauna intereselor per-manente ale neamului. Apoi când nu mai aveau încotro, părăseau cu ele-ganță treburile obștești pentru ca să-și vadă, în tihnă, mai departe, de propriile lor interese. Cine-i trăgea la socoteală că el între timp „aranjaseră” țara?

De ziua eliberării Transilvaniei, n'ar strica să se ridice o seamă de spânzu-rători la răsruce de drumuri.

Capetele legănate de vânt, nu vor mai putea îndrepta rânile trecutului, nici urgia suferințelor îndurate de cel rămas. Acestea sunt lucruri ireparabile.

Sătmăreanul, care, căzut prizonier pe malurile Volgei, se întoarce după grele încercări cu arma în mână să-și desrobească pământul strămoșesc și-și găsește vatra pustită și pe al săi de-portați pe meleaguri necunoscute, poate găsi vreoa mângâiere?

Sau, ce satisfacție să-l dăm tână-rului refugiat ce-a așteptat patru ani să se întoarcă acasă și acum, când îl mai desparte o vale de casă, când zărește pridvorul desprinzându-se din ceață, un plumb dușman îl doboară în via copilă-rii lui? Ce vor dobândi mii de orfanți, femelle văduvite, mamele stin-ghere, și toți desmoșteniții pământului?

Nu! Lor nu le mai putem da ni-mic. Ei sunt cei ce au dat tot și nu mai au ce să primească.

Dar legănarea de funte va da o lecție aspră celor ce vor râvni situații înalte în viitor. Îl va învăța legea răs-punderii. Și — poate, astfel — țara va ră-mâne ferită de experiențe tragice și du-terose.

Oameni noi

de
dr. N. Căllman

Rar se întâmplă ca un om de con-ducere să se ivească din bun senin. Să apară așa cum apare un meșor din necunoscut. Să se impună și să fie re-cunoscut așa deodată drept conducător și îndrumător al semenilor săi. În acest fel se ivesc numai genialitățile, oame-nii excepționali. Și aceștia sunt foarte rari.

Cestilăți, conducători de toate zilele ai societății noastre, a celei de azi și tot așa va trebui să fie și la cei de mâine, se ridică și se aleg în văzul tu-turor prin o selecționare foarte natu-rală. Munca, priceperea, cinstea, ome-nia lor, îi ridică la suprafața societății, și societatea le ratifică și recunoaște ridicarea.

Unii se ridică prin munca, price-perea și hărnicia lor profesională, alții prin cumințenia, inteligența și talentul lor, alții prin munca culturală, națională sau socială, alții prin curajul în vorbe și fapte, alții prin acta de bunătate, de caritate și iubire pentru semenii lor ș. a. m. d.

Erau și sunt încă oameni care în-cearcă să se ridice și prin alte mij-loace. Prin sprijinul nașterii lor; prin politică, un sprijin de ridicare foarte obișnuit. Prin minciună și fățarnicie, și încă multe alte mijloace.

Multora le reușește să se furișeze la suprafața societății și prin astfel de mijloace. Pentru un scurt timp însă. Societatea le recunoaște revede va-loarea adevărată. Nu le confirmă ridi-carea artificială. Îi pune la locul care îi se cuvine. Iară ei se se reincore din nou în necunoscutul de unde au în-cercat să se ridice și în care îi trage și-i ține valoarea lor cea adevărată.

În ultimul timp au răsărit deodată, din necunoscut, o sumedenie de oameni care ar vrea să fie conducătorii și în-drumătorii vieții noastre publice. Nu i-a văzut, nu i-a cunoscut nimeni până acum. Sar viteji din toate tufele și din

toate ascunzăturile. Au răsărit ca ciu-percile după ploaie. Mulți de tot.

Ziariști despre care nu s'a auzit niciodată niciun cuvânt, băiețandri că-zuți la examene de liceu, umflați cu ura și venin, aruncă cu noroiu în oa-menii care și-au jertfit toată viața pentru neam, pentru țară și pentru bi-nele obștești. Iluștri necunoscuți, cu multă îndrăzneală, numai cu îndrăz-neală, vreau să învețe pe conducătorii crescuți în lupte și suferințe, cum tre-bue să fie condus neamul. Grăbiții vie-ții publice de azi voiesc să ne învețe pe noi toți, cum să fim democrați. Oa-menii, care n'au construit niciodată ni-mica, și scriu cu venin și cu vocabu-lar dela ușa cortului, vreau să ne în-vețe, cum să ne iubim neamul și pe deaproapele și cum să clădim țară nouă.

Oratori noi, pe care o viață în-treagă nu i-a văzut nimeni pe o tri-bună să dea un sfat de îndrumare ță-ranului sau muncitorului, azi tună și fulgeră de pe tribune la colțuri de stradă. Nimic nu s'a făcut în această țară! Nimic nu e bun în ea! Nimic nu se face bine! Totul e rău și putred! Cu ei se începe adevărata Românie. Cu ei se începe raiul în această nenorocită țară. Așa glăsuiesc acești oratori noi.

Mă mir și mă crucesc când îi ci-tesc, îi văd și îi ascult pe cei mai mulți dintre acești oameni noi.

Unul, până în ajunul lui 23 Au-gust, tremura că nu mai pot învinge Nemții. Altul se enerva tare mult când i se vorbea despre victoria aliaților. Un altul era mare mâncător de Evrei și minoritari. Altul, național-țărănist. Altul, se închina până la pământ în fața mai marilor zilei. Altul scăpat din mai multe partide. Altul n'a învățat încă nici cum să-și târască viața pro-prie. Azi toți sunt oameni noi!

Câtă îndrăzneală, cât cinism, câtă lipsă de caracter, cât cameleonism!

Din înțelepciunea eminesciană

4

Privitor ca la teatru
Tu în lume să te'nchipul:
Joace unul și pe patru
Totuși tu ghici veș chipu-l.
Și de plânge, de se ceartă,
Tu în colț petreci în tine
Și'nțelegi din a lor artă
Ce e rău și ce e bine.
„Glosa” M. Eminescu

Recunosc și eu că un om, chiar și în plină vârstă, poate trece prin o evoluție, prin o schimbare. În general însă trebuie să cerem dela un om cu pretenții de îndrumător al vieții pu-blice, ca la o anumită vârstă, și nu prea târziu, să-și aibă încheiată în-treaga concepție despre viață și socie-tate, să-și aibă formată doctrina sa po-litică. Cel care până la o anumită vâr-stă nu-și are încheiată concepția poli-tică și socială și se schimbă mereu, făcând salturi dintr'o extremă într'alta, acela nu poate avea niciodată preten-ția de îndrumător. Sau dacă totuși sunt mulți dintre oamenii noi care fac sal-turile pe care le vedem azi, pe aceștia nu-i putem considera decât îndrăzneți inconștienți și interesați, oameni fără caracter, cameleonii vieții noastre pu-blice. Ei nu merită nicio considerație. Și nu o vor avea. Despre aceasta pot fi isguri.

Fiindcă conducătorii și îndrumă-torii vieții publice nu se nasc din vor-be umflante, nici din amenințări la col-țuri de stradă, nici din combinații de ultimă oră, nici din lipsă de caracter, din ură și îndrăzneală. Adevărații con-ducători se nasc din muncă adevărată, din suferință și luptă, din dragoste de neam și dragoste pentru deaproapele, din caracter tare și neschimbăcios și mai cu seamă din o credință puternică și adâncă în cauza pe care o porți mult timp în sufletul tău.

Aceștia ar fi bine să le știe oa-menii noi de azi și de totdeauna.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Infoarceri în lumea cărților

de N. Georgescu-Tistu
conf. univ.

Actualitatea, cu evenimentele ei epocale, ne covârșește. Se plămădește acum, pentru multă vreme, soarta po-poarelor. Cumpănind multe dureri ale noastre, avem în schimb nețărmurita bucurie de a vedea prin sîta ochilor noștri înlăcrimați reîntregirea părții de Nord a scumpei noastre Transilvanii.

Consolidarea unui neam nu se face însă numai prin arme, ci și prin spirit. De-aceia, între zările care ne aduc știri pline de cutremurătoare fapte și alături de hărțile pe care ur-

mărim mișcarea fronturilor, mai ales acolo unde începe să ni se facă și nouă în sfârșit dreptate, lângă aparatul de radio străjuit cu înfrigurare ca să prindem cu urechea atâtea schimbări hotărâtoare, noi n'am părăsit cărțile dragi, ci ele ne stau credincioase pe masă, cu ruga răbdurii să ne vor-bească în puținele ore libere.

Cu toată învălmășeala evenimen-telor și scumpetea enormă a tiparului, truda scrisului n'a încetat în frământata noastră țară. Ba chiar s'au realizat

unele nobile planuri de demult, urmă-rite cu laudabilă tenacitate. Așa, de exemplu, profesorul Al. Popescu-Telega caută de îndelungă vreme să răspân-dească în publicul românesc cunoaș-terea temeinică a ce e mai bun din literatura spaniolă, cu figura ei cen-trală Cervantes.

Prin această strădanie a celui ma-cunoscător și mai perseverent spaniolog român, care din fericire s'a întâmplat a fi și un talentat scriitor, avem o tra-ducere demnă a faimoasei cărți *Don Quijote de la Mancha*, începutul roma-nului modern. Prima parte a traducerii a apărut de curând în editura Funda-țiilor Regale. Pentru a înlesni circulația unei asemenea capodopere, care cere, ca să fie înțeleasă și prețuită cum tre-bue, o pregătire oarecare, d-l Popescu-Telega a scris și un studiu introductiv asupra vieții și operei lui Cervantes. Lucrarea a fost tipărită acum câteva luni de Casa Școalelor, care în ultimul timp și-a îmbogățit editura cu multe publicații de valoare.

PREDICI ÎN PUSTIU

Efica sexuală

Cu întronarea tot mai accentuată a tuturor libertăților, a înfrângerii frânelor libertăților individuale, e bine să ne înprospătăm marile adevăruri ale eticii sexuale, ca nu cumva desmățul unei prea mari libertăți să atingă și acest „consensus sapientium” milenar.

Să nu uităm: *libertatea este liberarea de pasiuni*. Dovada cea mai minunată o dă Anglia — după cum afirmă în cartea sa celebrul pedagog elvețian *Foerster*, unde forma precisă și fondul aseriu cu libertățile individuale merg mână în mână. Mai ales în materie de sexualitate, ca și în materie de justiție, numai așa scapă omul de imposibilitățile momentului, dacă se supune într-o măsură, îngrădirilor morale și legale, pe care prin o educație corectă a voinței și simțului moral trebuie să și le sape adânc în inima sa.

Nu e așa de mult de când tocmai vântul unei democrații prea desmățate, a lansat lozinci ce palmuiau adevărata etică sexuală făcând multe victime: că pe teren erotic trebuie să dai omului toate posibilitățile norocului, că acolo unde a înțeles iubirea, și căsătoria să înceteze; că diferențierea personalităților tot mai mult îngreuiază într-o căsnicie conviețuirea de o viață întreagă; că după cum proprietatea privată este numai o formă provizorie a vieții economice, așa și monogamia este numai o formă provizorie a vieții erotice, că există un drept la maternitate fără căsătorie, că instituția de azi a căsătoriei monogamice este o „*Moral-Sklaverei*” și mi-aduc bine aminte și de lozincă dinainte de războiu ieșită dintr-un congres pentru combaterea bolilor sexuale, că în fața sporului prea mare a rasei galbene, nu mai e bine ca prin monogamie să se lege prea mult forțele virile de înmulțire ale unei națiuni, ca și când nu tocmai imoralitatea ar distruge cu totul și înmulțirea normală a unui popor.

Noi avem o carte memorabilă: *Educația sexelor*, care mult strică fără să folosească la ceva. Ne-ar trebui o carte, care să fie carte de căpătâi a tuturor: fete, băieți, tineri și bătrâni, de etică și pedagogie sexuală, pedagogie, care dezvoltând voința și simțul moral religios, apărarea curăteniei și castității, să devină un act reflex ca închiderea pleoapelor. *Sufletul inspirat de Dumnezeu și voința oșelită, asta-i pedagogia sexuală, nu cărți și conferințe în masă, de clarificare.*

În lipsa de cărți, rezum eu aci în câteva cuvinte ceea ce trebuie să știm despre etica sexuală: Căsătoria monogamică este școala cea mai desăvârșită spre forță, concentrare și onoare. Doar iubirea liberă nu este altceva decât iubirea distrusă de libertate, de spiritul inconstanței și al egoismului necavaleresc și toate teoriile de mai sus sunt doar o otravă pentru toți cei predispuși

Meritul principal al monografiei asupra lui Cervantes este realizarea ei pe un plan de mijloc: pe de o parte, cu toată informația savantă despre genialul scriitor și ce s'a publicat mai însemnat în legătură cu el și cu semnificația adâncă a operei sale, în care aspirațiile omului sunt în chip original confruntate cu realitatea, pe de altă parte lucrarea e scrisă în cea mai ușoară și seducătoare formă literară, iar limba folosită e o românească neaoșă, savuroasă.

Tot din viața culturală spaniolă, prea puțin cunoscută la noi, publică d-l Cioculescu o vreo prezentare mai pe scurt a figurii unui alt autor mare: Cade oă. (Broșura face parte din Biblioteca Asociației româno-spaniole „Traian”). Teatrul lui Pedro Calderón de la Barca, sub influența înaltașului celebru Lope de Vega, se leapădă în parte de formalismul la modă în secolul al XVII-lea și își păstrează actualitatea prin tematica lui complexă și fertilită în meditații.

Trupul și sufletul

de Dr. Emil I. Bologa

Științele care s'au ocupat cu omul au studiat în prima lor epocă trupul (o epocă pe care am putea-o numi anatomică), pentru ca apoi să devieze numai într-o acceptare a psihicului, ceea ce a culminat prin formula descartiană a „cogito ergo sum”-ului.

Dar dela Renaștere și dela Descartes a trecut multă vreme. În acest timp, cercetătorii care și-au dedicat viața studiului omului, au ajuns la formula care vede omul sub forma unei entități psihico-fizice, cum o numeam într-o lucrare apărută mai de mult (Ardealul Medical Nr. 1, 1942).

De fapt, omul este format din două componente: trupul și sufletul. Balanța om cuprinde într'un taler trupul și în celălalt sufletul. Echilibrul acestei balanțe ar însemna armonie interioară perfectă, ceea ce echivalează cu sănătatea desăvârșită. Este adevărat că omul, prin însăși profesiunea lui, face ca această balanță să devieze într'un sens sau altul, după cum îndelungatele omului au făcut ca el să-și cultive mai mult pe una sau pe alta. Cu toate acestea însă noi trebuie să privim problema om sub forma ei complexă, văzând în el această entitate psihico-fizică.

Cercetări recente aduc o nouă lumină asupra acestui subiect. Este vorba despre problema corelațiilor dintre trup și suflet. În fruntea acestor cercetări stă Kretschmer, ca reprezentant al școlii germane și Pende pentru școala italiană.

Pende crează o nouă știință, a „*Biotipologiei*” care se ocupă cu studiul formei corpului, a acestui lăcaș al sufletului, iar Kretschmer, în opera sa „*Körperbau und Charakter*”, studiază legăturile care există între forma corpului și structura sufletului. Această disciplină a luat un mare avânt în secolul nostru, mediul putând judeca după forma corpului pacientului său bolile la

care acesta este mai expus, iar psihologul văzând în forma corpului un exponent al unei anumite structuri a sufletului.

Pentru a exemplifica cele anunțate, amintim că oamenii au fost împărțiți de către acești autori după forma corpului în trei categorii: *Picnic* (mici, grași, rotunzi) — *astenici* (leptosomi, care sunt chiar contrarul celor precedenți, fiind slabi, osoși, lungueți) și *atletici* (intermedarii între cele două tipuri, cu musculatura foarte bine dezvoltată). Între aceste trei trupuri biotipologice există de sigur toată gama tranzițiilor (picnic-atletic, athletic-astenic etc.)

Autorii amintiți au constatat că fiecare dintre aceste tipuri sunt predispuși de a face anumite boli ale trupului și după cum vom vedea și ale sufletului. Astfel, picnicul va suferi mai ales de boli ale stomacului și intestinelor, în timp ce astenicul este cel mai expus a face tuberculoza pulmonară. Athleticul este expus la boli de inimă, reumatism etc.

Același lucru se întâmplă și cu psihicul, sau dacă voți cu temperamentul. De unde picnicul este vioi, vorbăreț, certăreț, extrovertit (decu cu tendințele deviate în spre înafară — căci el se îmbracă elegant ca să fie văzut de semenii săi) astenicul este un tăcut retras, cu înclinații spre meditație și pansivitate.

Altădată vom exemplifica aceste înfățișări prin descrierea unor mari figuri, ca Napoleon (picnic), Kant (astenic sau alții mulți care au murit pentru a deveni nemuritori).

Vom reține existența unei strânse corelațiuni între forma trupului și aspectul psihic al individului, corpul reprezentând astfel o adevărată oglindă a sufletului omului.

Pe marginea vieții

De geaba privești

continuu gânditor, în gol, cu acel aer preocupat de probleme supra-terestre.

Asta nu înseamnă că ești ceea ce vrei să pari.

Oaia, când rumegă, face la fel și totuși rămâne numai oaie.

Am citat oaia dintr'o eleganță stilistică.

să fugă de îndatoririle serioase și o enormă piedică pentru progresul moral al omenirii. Căsătoria monogamă creștină, cu asceza, abstenența, curătenia, bunătatea reciprocă și altruismul ce le reclamă, este cea mai bună etică și

Ferește-te,

omule, de cei pe care i-ai ajutat să se înalte, de șerpii încălziți la sân, de prietenia dușmanului.

Și ferește-te, mai ales, de cei ce activează în viață numai pentru bani.

Pe toți aceștia compătimește-i, dar nu-l url.

I. C.

pedagogie sexuală. Dar tema este mult prea vastă, ca s'o putem termina într'un singur articol.

Dr. M. Suciu-Sibianu

INSTANTANEE

Casa de mâne

Nu vorbesc de acea casă uniformă, de scânduri, în care se închide, pe rând, fiecare. Aceasta nu are nevoie de-a fi transformată. E încăpătoare și comodă, e destul de confortabilă și pentru cei mai pretențioși musafiri ai acestei planete. În decursul secolelor, doar o singură, mică modificare i s'a adus. Adică, s'a mai adăus a cincea scândură. La început fuseseră patru. O ladă lungărească, ca toate lăzile. Bună era și asta, destul de bună spre a se odhni în ea niște oase chinute. Căci, în deținutiv, viața ce e alta, decât o continuă și înversunată luptă cu tine însuși, cu semenii tăi și cu soarta. De aceea, lada de lemn lungărească, e totdeauna bine ventită. Și cel puțin că în surcelele de pe fundul ei, ai să odhnești cândva mai bine decât în orice pat, fie el chiar de fildeș și căptușit cu mătase. Doar pentru satisfacerea simțului estetic, s'a mai adăugat — cum spusei — scândura a cincea. Desi poezi, în versurile lor, le cântă numai pe cele patru de odhnoară.

Mă preocupă însă casa în care ne vom depăna noi zile de acum încolo, adăpostul nostru de mâne: cum va fi construit? Iată o problemă foarte grea pentru ingineri. Cărămizile și varul nu mi plătesc o ceapă digerată. Betonul armat?

S'a dovedit de-asemenea nepractic. Priviți grămizile de moloz. Atât a mai rămas din palatele mărețe. Cenușa și bârnela ce pe alocari mai fumegă poate și azi, ne arată că nici lemnul nu mai poate face mari servicii. Unde ne vom mai cubări deci? Din ce material vom clădi casa noastră de mâne?

Japonezii se simt bine în cutile lor de carton împodobite cu crizanteme. Dar, ce ne facem cu bombele incendiare și cu țarina care ține la noi încă lunii?

În războiul trecut, un american își construise o casă ciudată, dar practică. O casă rotundă așezată pe roate. Scopul lui era să albă soare totdeauna, și avia, căci țitorcea casa după cum îi convenea lui. Ce-ar fi, dacă la casa aceea și-ar mai adăuga și un motor?

Într'un caz de bombardament, al putea să te așezi la volan și să îți mântul tot avutul.

Tot atât de practică, poate și mai mult, în această eră a exploziilor, ar fi casa construită dintr'un material elastic care să se încovoale ca ramurile de alun la suflul bombelor, dându-ți senzația că ești într'un leagăn. O casă de cauciuc lădă adăpostul de mâne.

Dar de unde luăm cauciucul. Arborele acesta prețios nu crește pe meleagurile noastre. Imbrăcăm azi cămăși din bumbacul recoltat la noi în țară, ne săturăm cu pilaf pregătit din orez românesc; s'ar putea — cu oarecare osteneală — să ojunem să ne plimbăm odată și prin pățuri de cauciuc. Până atunci însă ne mângălem cu fașii.

Ecat. Pitiș

Posta redacției

Mihail Spiridonica, Brașov. Articolul „*Ungurii, prietenii noștri?*” e prea lung pentru spațiul de care dispunem. Pe de altă parte, problema a fost pusă în gazeta noastră, nu odată. Preferăm articole scurte, într'un limbaj lipsit de atribute tari, chiar când sunt adevărate, cum e cazul. Sunt prea multe vorbe grele în presa românească de azi; nu mai e nevoie de altele.

Numai Asociațiunea transilvană „Astra” ne ajută; se gândește cineva la asta?

Intâlnirea

de I. Bozdog

Tg. Mureș, 23 Oct. 1944.

După așteptarea celor patru ani de dureroasă despărțire între frații de același sânge, de aceeași limbă și aspirații, timp în care *cel lber* au muncit de zor pentru sfărâmarea cătușelor iar *cel robil* au suferit prin concentrarea ultimelor forțe fizice, ziua revederii a sosit.

N'au fost clipe de efuziuni și manifestații sgomotoase, ci îmbrățișări de înclăștare, grăitoare prin mușenia lor și prin împletirea șiroaielor de lacrimi deasupra unui mormânt închis și în pragul noii clădiri pentru a căreia ridicare și dănuire s'a consfințit programul în străfulgerarea lăuntrică de câteva clipe.

Fără discursuri, fără serbările și horele tradiționale, trece fiecare îndată ce sosește la locul de destinație și reia firul întrerupt acum patru ani. Sunt conștii toți, mici și mari, de greua misiune ce o au și de împrejurările mai mult decât vitrege între care se reintorc.

Bucuriile reînnoirii dorite cu atâta fierbințeală, se isbesc din prima clipă de carapacea dușmănoasă și rece a realității.

Ostilitatea ce n'a putut fi exterminată cu armele în mâni, se intrupează într-o atitudine de oarbă neînțelegere a realităților vremurilor noi și ce ce pe drept cuvânt ar trebui să se scufunde sub greutatea crimelor săvârșite împotriva neamului nostru, încearcă să devină protagoniștii luptelor de dreptate și echitate socială și națională.

Au răsărit, sub altă mască, și mai mulți și mai orbiți decât i-am lăsat, vrând să convingă lumea întreagă că n'ar fi ei același provocatori ai nenorocirilor celor patru ani față de tot ce a fost românesc.

Din ascunzătorii pivnițelor, din întunerecul închisorilor, din duhoarea lagărelor, au ieșit însă și trupurile slăbite ale mucenicilor rămași aci. Mai așteptăm încă zecile de mii de țărani, bătrâni și copii, fete și femei, deportați de luni de zile în taberele de muncă din Ungaria și Germania.

Bisericele românești, purtând rănilor proaspete ale obuzelor, și-au deschis porțile, preoții maltratați care înainte cu 5 săptămâni treceau în lanțuri spre închisori, își revăd turma și cu lacrimi în ochi ne cheamă la rugă și muncă.

Fixez aci în chip special, numele Rev. vicar *Iosif Pop* — despre a cărui atitudine de apostol al românismului creștin va trebui să se vorbească mult, cu ce suflet avântat urmărește și recunoaște în fiecare nou sosît, pe muncitorul pentru a cărui sosire și putere de muncă s'a rugat și a suferit patru ani întregi.

Biserica lui Bob, clădită acum 150 de ani, în cele din urmă două duminici a fost martorul Intâlnirii emoționante.

Aceasta a fost locul de rugă, de mângâiere și sfat în ultimii patru ani pentru toți Românii rămași aci. La sfârșitul slujbelor religioase aici se întâlneau ortodocșii și uniții iar curtea și cimitirul bisericii poartă numele de „România”.

Pe marginea vieții

In școală n'am priceput

de ce Soliman al II-lea, la Mohaci, în 1527 ar fi spus: „Încă o victorie ca asta și sunt pierdut!”

Azi pricep.

Dar mi-au trebuit pentru asta 30 de ani, două războaie și o viață pe care a trebuit s'o înving.

Noroc că încă 30 ani înainte n'or mai fi, încă două războaie n'am să mai ajung și pentru încă o victorie asupra vieții nu mai sunt amator.

Atâta modestie ar trebui apreciată.

*

Ieșiți din biserici se întâlneau toți la sfat frățesc în *România*.

Am descifrat din fețele celor rămași, mândria de a fi putut continua să trăiască măcar un ceas pe săptămână în dulcea iluzie că în curtea bisericii românești ei se găsec în țară.

Această sugestie, atât de necesară în timpul dureroasei lor robii, le-a infiltrat-o în conștiință blândul *părinte Iosif*, de care azi se leagă toți și mai mult căci rețeta lui magică s'a prefăcut în realitate.

Despre multe răni de aici și stările de fapt din trecut și prezent, vă voi ține la curent.

Icoana Patriei

de Ion Gherghel

Cuvântul rostit de către foștii dascăli ai neamului într-o ședință — ținută zilele trecute în localul Universității din București, — e vrednic de toată luarea aminte.

Profesorii onorari (din învățământul superior) s'au înfrățit cu colegii lor pensionari din învățământul secundar și cu institutorii și învățătorii din învățământul primar, ajungând după discutarea problemelor de actualitate, la o impresionantă moțiune, votată în unanimitate.

N'a fost această ședință o ședință ca cele obișnuite.

N'a fost o simplă „constătuire lunară” pentru punerea la punct a unor desiderate strâns legate de mărirea, pe deplin justificată, a pensiilor neîndeplătitoare ce li s'au croit acestor foști muncitori în ogorul culturii neamului. Ședința din 21 Oct. a fost însuflețită de alte preocupări, mult mai arzătoare, mult mai importante, mult mai categorice: Nevoia salvării Patriei și dorința fierbinte de a asigura ființa neamului, grav primejduite de tirănia dușmană a vremurilor vitrege trecute, încheiate la 23 August, i-a călăuzit pașii acestei adunări selecte, compusă din membrii

onorari și pensionari ai corpului didactic.

Stăruitorul apel la unire, adresat tuturor forțelor creatoare ale neamului românesc de către aceia care au fost îndrumătorii majorității oamenilor politici actuali, nu e posibil să nu facă să tresalte de bucurie și nădejde orice inimă de patriot. Dar nu numai să tresalte vremelnice de văpaia dragostei de țară și apoi să se stingă fără veste, ci să se aprindă puternic la focul sacru și nestins al iubirii de neam. Patria mai presus de toate! Acesta-l crezul și îndemnul foștilor dascăli ai neamului. El „roagă pe toți să asculte porunca ceasului de față și — renunțând vremelnice până la încheierea păcii, la orice manifestări politice pricinuitoare de tulburarea liniștii și bunel înțelegerii — să albe înaintea ochilor minții numai **icoana Patriei**, interesele superioare și ființa Neamului”...

Cu puteri unite și în armonie desăvârșită suntem datori să ducem cu toții la bun sfârșit opera gigantică a consolidării statului nostru.

Înainte och'lor minții fiecărui Român să se închege deci mândră și strălucitoare, *icoana Patriei*.

Dacă și-asta e ziaristică?!

Intr'un articol de fond, directorul unui ziar nu se știește să scrie:

„Fiecare imbecil, deranjat în exercițiile lui de beatitudine mimetică, cutează să mă improaște cu scuipatul lui puturos”.

De ce li s'o fi punând numai la câni botniță?

Un savant român, membru al Academiei, e etichetat drept „*minte optuză*” care „*a reușit să ajungă profesor universitar*”.

Noi completăm: această „*minte optuză*” a ajuns „*profesor universitar*” acum câteva decenii, iar membru al „Academiei Române” la fel și, ori vrem, ori nu vrem, tot savant rămâne, iar „*savantul*” care semnează articolul injurios cu inițiale, tot în anonim va înnota.

În ambele cazuri, pentru binele nației.

Ești pus să faci un lucru

și nu l-ai face, fiindcă ești convins că e rău dacă-l faci.

Iar dacă nu-l faci, ești tot atât de convins că e rău.

E așa de lesne să spui: Din două rele alegi pe cel mai puțin rău.

Alegi, dacă știi care-i acela.

*

Prinde-ți carul de o stea!

R. W. Emerson și timpurile noastre.

de I. Ol. Stefanovici-Svensk

(Eseul cu titlul de mai sus — vezi și traducerea subsemnatului cu titlul „*Essoy-uri alese de R. W. Emerson*! — va apărea în „*Analele Academiei Comerciale Brașov*”. Rândurile ce urmează, sunt traduse după *rezumatul* scris, în franțuzește, tot de mine, ce va apărea în aceleași „*Anale*”.)

Una din zicerile înaripate ale *essay-istului* și eticianului american *Ralph Waldo Emerson*, tălmăcit în parte de scriitorul acestor șiruri, sună:

„*Prinde-ți carul de o stea*”.

Cuvinte care cuprind pe scurt esența spirituală a operei lui.

În timpurile noastre, când omul se socializează, ceea ce în bună parte înseamnă că se materializează văzând cu ochii, opera lui Emerson seamănă cu scânteierea Stelei Polare, înaintea ochilor rătăciți și uimiți în același timp, ai unui om pierdut în beznă.

Nemuritoarele sale file, de o etică, pe cât de înaltă, pe atât de concentrată, sunt o chemare către lucrurile cerești, care altădată întrupau — sub formă de religie, artă, filosofie sau poezie — pâinea cea de toate zilele a omenirii, a cărei forme după idealism, va constitui totdeauna esența însăși a vieții sale.

Pare că socializarea, rezultatul a două din cele mai cumplite războaie ce le-a îndurat vreodată omenirea, este inevitabilă — deși pare îndoelnic că ea se va putea păstra — dar aici ne găsim în împărăția lui „*Zukunftsmusik*”. Dar iată că mai ieri, cineva cita cuvintele pline de bun simț ale lui Stalin, spuse celor ce urmăreau colectivizarea până la absurd:

— „Ce? Vi s'a urcat colectivizarea la cap? V'ați pierdut mințile?” Și pe de altă parte e îndoelnic că tipul *omului modern* — standardizat până la imbecilitate, de cinematograf, radio, sport și chiar prin presă (care deși multicoloră, are totuși aceeași culoare cenușie!) — zic, omul modern nu poate fi idealul tuturor timpurilor ce vor să vină; căci: despersonalizarea omului e tot una cu nimicirea lui sau, de găsiți cuvântul prea tare, ea duce fatal spre nimicirea lui finală.

E clar că acel „*plain living, high thinking*” („*Vieță simplă, gândire înaltă*”) care era idealul lui Emerson e un lux foarte scump pentru înșii selecții ai zilelor noastre — mai există și de aceștia pe ici, pe colo! — turluți cum sunt sub greul economic social și politic care ne copleșește pe toți.

El trebuie, totuși, să rămână idealul oricărui om care crede că suprafața lucrurilor nu-l deloc esența lor și că puterile adânci, adică cerești ale ființei omenitești, nu pot și nu trebuie să fie comprimate.

Undeva, academicianul francez *Georges Duhamel*, vorbește de o „*Decadență a Eternității*” în sufletul contemporan.

Opera lui Emerson e o rechemare la eternitatea cerului înstelat al idealismului spiritual și etic. Iată de ce sfârșim acest scurt rezumat francez al eseului nostru prin cuvintele dela începutul lui:

„*Prinde-ți carul de o stea!*”

Poetul Nicoleanu a fost secelean

„Un strănepot al poetului *Nicoleanu* vine să confirme știrile n-lul din „*Sămănătorul*” dela 25 Octomvrie, prilejitoare la nașterea, ce era aproape o taină, a acestui poet. Căci *Nicoleanu*, *Neagoș Tomoșoiu* cu adevăratu-i nume, s'a născut la 9 Martie 1833 în Cernatul Săcelilor, în casa unde astăzi e școala românească din Cernat (în târg, în fața bisericii celei mari, Sf. Adormire). Părinții lui, *Ion Tomoșoiu* și *Paraschiva*, născută *Chițu*, l-au avut ca al optulea copil, gemen cu *Nicola*, mort curând, și al cărui nume probabil că l-a luat fratele său *Neagoș*, mai târziu *Nicoleanu*. Părinții lui, oameni gospodari, (un flu, *Gheorghe*, era cel mai avut din toate Săcelele), l-au dus la carte, la seminarul ce era allpit pe lângă episcopia din Buzău, în 1846, de unde în 1849 pleacă lu Craiova, condus de profesorul *Vasile Calotanu*.”

(N. Iorga, *Oameni cari au fost*, vol. I, *Vălenii de Munte*, Tip. Neamul Românesc, 1911, p. 168 (notiță).

Te aduni în cuvinte,

te risipești în pagini.

Te cauți în scris, dar te pierzi printre rânduri.

Ce strângi în vreme, prăpădesc clipele.

E toamnă!

De-ar fi primăvară și gândurile altele ar fi.

Dictatură și democrație

Vasile Popescu-Pantilie

Libertatea — ce pare că se anunță la orizontul vieții noastre publice — între multele probleme, va deslega și pe aceea a liberei exprimări a gândirii politice.

Dar ce înseamnă gândire politică? Gândire politică — conducându-ne după înțelesul cuvântului grecesc *Poleis*, — înseamnă gândirea asupra sistemului de conducere, de guvernare a Statului sau Cetății.

Grecii vechi defineau statul prin cuvântul „polis”, oraș, și de acolo naște cuvântul politică, prin care se înțelege conducerea treburilor publice.

Romanii defineau Statul prin expresia *Civitas — Cetate* — la început, când lumea romană se concentra în jurul cetății Roma, care adesea în scrierile vechilor istorici, cum ar fi Tacitus, apare sub simpla denumire de *Urbs*, adică orașul capitală.

Mai târziu, când Roma, prin virtuțile războinice și morale ale poporului său, a ajuns să stăpânească, treptat, lumea — din Spania până în Mesopotamia — noțiunea de cetate rămânând neincăpătoare, s'a folosit cuvântul de *res-publica*, adică Stat — așezarea politică ce are grija de conducerea treburilor (*res*) publice.

Acum, când știm ce înseamnă precis politică și Stat (*res publica*) ne întrebăm: cine are dreptul să gândească politic și să facă politică?

Numai conducătorii, sau fiecare cetățean?

Intr'un stat sincer democratic, cum îl visa Platon, marele filosof grec, unde libertatea trebuie să fie principala temelie al vieții publice, orice cetățean luminat are dreptul să gândească asupra gășii celui mai bun sistem de conducere a treburilor publice și prin hotărârea și votul său, să contribuie la formarea majorității electorale, care impune la cârmă un guvern, un organ superior de conducere.

Dându-și votul, încrederea sa de a fi reprezentat în *Parlament*, unde nu poate încăpea toată lumea, așa cum încăpeau toți cetățenii în piața publică numită *Agora*, a Grecilor, sau *Forum* al Romanilor, cetățeanul face politică.

Dar pentru a ajunge să înțeleagă problemele vieții publice și în special programul de lucru înfățișat poporului de către partidele politice, e nevoie ca cetățeanul să aibă puțină știință de carte și o leacă de educație cetățenească, pentru ca să poată deosebi binele de rău, politica cinstită de demagogie, cu toate promisiunile ei fără temelie și cu toate discursurile ei lipsite de claritate și mai ales de logică, adică de o înălțare temeinică a ideilor.

Când fiecare cetățean va cunoaște bine avantajele unei vieți în libertate și ale unei conduceri, care prin mijlocirea unei adunări de 5-600 de capete luminate — Parlamentul — va lua hotărâri conform cu promisiunile făcute în programul prezentat în alegeri — atunci și numai atunci, putem spune că vom începe a avea viață politică serioasă, bazată pe o adevărată opinie publică;

Opinie publică ce se ridică, cum am mai spus-o, în alt articol, de jos în sus, din frământări ca valul mării și care nu se impune prin silă de sus în jos, așa cum s'a făcut în regimurile de dictatură, când voința unul singur om conducea soarta unui popor.

Este ușor de înțeles că ceea ce hotărăște un Divan format din 5 600 de creiere, e mai bine chibzuit, decât ceea ce gândește un singur cap: Dictatorul — și încă ceva; de cele mai multe ori, Dictatorul îmbătat de perspectiva gloriei sau îndemnat de mirojul atotputerniciei sale de vanitate, și mai ales de ambiție — greșește, dar greșeala nu o plătește el, ci națiunea lui, nevinovată.

Dacă păstorul lacom de smaragdul ierburilor, are dreptul să-și împingă turma sa, proprietatea sa în gura lupului și astfel să-și piardă mieii cei mai tineri și frumoși, o poate face pe

riscul său, dar nu tot așa este cu un conducător de Stat.

Dictatorul nu are dreptul să și vâre neamul în gura pierzantei numai după hotărârea capului său.

De aici naște nevoia unei conduceri democratice. Iată de ce conducerea democratică prin Parlamentul ce reprezintă voința poporului, prin consiliile de Coroană, sfaturile județene și orășenești, etc., nu poate face greșelile pe care în mod fatal le face un singur om, ce conduce în mod absolut, oricare ar fi acela: cap încoronat, ori dictator ajuns prin levitură de Stat.

Se prea poate ca acest unic cap — Dictatorul — să fie de bună credință să fie condus de un înalt patriotism, dar orice ar face, e unul singur și în plus, ambiția întotdeauna îl întinecă judecata.

El, luând conducerea și toată răspunderea asupra sa, se situează fatal în dilemă: sau ajunge glorificat de Neamul care a crezut, la sprijinit din tot sufletul și a învins, sau va apare ca trădător de neam atunci când va greși profund, neținând seamă de realități, de torentul sufletului popular, de opinia publică, și de permanențele neamului său.

Iuliu Cezar, marele general al Romanilor, după îndelungate războaie și după cucerirea Galiei — Franța de azi — a fost primit cu triumf în Roma, dar soarta dictatorilor nu l-a iertat și s'a prăbușit înjunghiat în plin Senat. Napoleon Bonaparte, dacă ar fi cântărit realitățile, dacă și-ar fi înfrânat, cel puțin până în primăvară ambițioasa pornire de a duce războiul contra Rusiei, poate că n'ar fi îndurat cunoscutul dezastru prin zăpezile geroase ale stepei răsăritene.

Fiindcă dictatura este o piedică în calea libertăților, o criză în viața politică a unui neam, ea trebuie să treacă, să se prăbușească.

Instalarea noului prefect de județ, a primarului și a ajutorului de primar

Brașov, 23 crt. Solemnitatea instalării noului prefect de județ, a primarului și ajutorului de primar ai municipiului Brașov, s'a desfășurat în sala festivă a prefecturii într'o înaltă și deplină înțelegere a timpurilor prin care trecem.

Din aleasa adunare prezidată de d-l dr. Joe Gherman, inspectorul regiunii Cluj, fost insp. al regiunii Brașov, reținem numele următorilor participanți: insp. general adm. Colfescu, general Manole Enescu, colonel Zaharia, actualul prefect, dr. N. G. V. Gologan, dr. Aurel Precup, primarul actual, V. Teodorescu, primul președ. al Curții de Apel, dr. I. Ciurea, chestorul poliției, dr. Macedon Cionca, subprefect, prof. Dragoș, rectorul Academiei Comerciale, dr. N. Căliman, președintele Despărțământului „Astra”-Brașov, dr. Miron Crețu, prof. Dragoș Navrea, etc.

Bisericile românești au fost reprezentate prin protopopii dr. N. Stinghe și dr. Aurel Ghilea.

Democrația

veacului are nevoie de-o altă definiție, fiindcă tot ce știam despre ea e contrazis de realitate.

Și nu pentru că o nouă definiție ar rezolva problema; nu, dar n'am mai trăi cu iluzii.

În definitiv, nici creștinismul secolului al 4-lea nu e același cu cel de azi.

Formula italiană: *Democrazia autoritaria* închide în ea mai mult adevăr decât se crede.

Oricum, e sinceră.

Stăpân de munte

*De când mă știu, sunt tot stăpân de munte,
În colțul asta 'nvolburat de lume,
În care baci cu bărbile cărunte
Pe fiecare stânc'au scris un nume.*

*Stăpân de munte sunt de când mă știu
Și nu l-aș da, de-ar fi să-l schimb în aur,
Căci el mi-i dor și serășnet și scriu
Și peste vremi mă 'nalță 'n punni de faur.*

*Prin plaiul lui înlăcrimat de rouă,
Trepădui-au turmele cu anii
Și-au trăgănat în veri cu frunză nouă
Un râu de doine bătrânești, ciobanii.*

*Pe mine, Ielele mă știu de frică
Și-un semn de oiă clătina, se 'ncruntă zarea,
Goruni cu tâng de secolii se ridică
Să 'nfrunte dârzi în piept involburarea.*

*De-aceea 'n patru laturi de pământ,
De s'ar urni 'mpărații cu urgia,
Nici m'oi clinti, că's prins cu jurământ!
Și de-or ivi 'n loc de stânci, pustia,*

*M-oi ridica ne 'nfrânt pe-a zării punte,
Voiu buciuma de s'or trezi toți anii,
Mi-oi aduna cu viforul, ciobanii
Și-om ridica din cremene alt munte!*

Sassu Ducșoara

Fostul primar al Brașovului

d-l Dr. N. G. V. Gologan, mulțumeste la plecarea din fruntea instituției, tuturor cetățenilor Brașovului, prin a căror

largă și nemărginită înțelegere a putut să facă față multelor greutăți și neajunsuri în cei aproape patru ani de primărie.

Primul care a luat cuvântul, a fost d-l dr. Joe Gherman, insp. gen. adm. care a mulțumit din suflet celor care în sbuciumata toamnă a anului 1941, au primit cu dragoste de frate pe refugiații și expulzații din Ardealul de Nord. D-sa afirmă în încheiere că predă d-lui insp. gen. adm. Colfescu, o regiune, pe cât de frumoasă și de bogată, pe atât de bine gospodărită.

D-l Colfescu, noul insp. gen. adm. mulțumește d-lui dr. Joe Gherman pentru cuvintele de încredere și frumoasa urare, făgăduind că toată strădania și o va pune în slujba neamului.

D-l dr. Macedon Cionca, subprefect de adm., cetește decretul de numire ale noilor demnitari din Brașov.

D-l insp. gen. Colfescu, felicită în numele Ministerului de Interne pe cei numiți, urându-le putere de muncă și devotament.

Urmează d-l gen. Manole Enescu, fost prefect, care la sfârșitul cuvântării, se adresează noului prefect, spunându-i că îi dă în primire unul dintre cele mai frumoase județe din țară.

D-l dr. N. G. V. Gologan, fost primar, declară că în patru ani de conducere a orașului Brașov, nu și-a făcut decât datoria și enumără operele sociale și edilitare săvârșite în acest timp.

D-l dr. Macedon Cionca, subprefectul județului, adresează calde cuvinte de mulțumire d-lui gen. Manole Enescu, pentru grija ce a avut-o față de toți funcționarii.

Noul primar, d-l dr. Aurel Precup, primit cu lungi aplauze, răsplătește asistența printr'o scută cuvântare plină de mult bun simț și hotărâtă sinceritate, fără acele sonorități stilistice ocazionale. D-sa spune răspicat că e deplin conștient de răspunderea ce i revine și onoarea ce i se face de a fi numit primar al municipiului și promite că-și va da toată silința pentru a coresponde așteptărilor.

Ultima cuvântare a fost a d-lui col. Zaharia, prefectul județului. D-sa, recunoscând greutatea timpurilor în care a fost chemat la conducere, spune că onoarea este mare dar și sarcina este grea.

Exprimându-și totuși convingerea că va avea întregul ajutor al colaboratorilor mici și mari, făgăduiește că va căuta în orice clipă să fie la înălțimea încredințării acordate. S. D.

Kronstadt, ce-i zic românește Brașov

„Acest oraș este în ținutul Sibenbirgen, în județul Bârsii, mic și cetățuit, dar destul lăcuit, având peste douăzeci de mii de lăcuiitori, căci este aproape de hotarele Prințipatului Valahiei, și negoțul se află în mare lucrare. Acesta să otcârmuește cu ale sale deosebite pravile și obiceiuri, supt stăpânire austriecească. Și când jăluitoarii nu să odihnesc după hotărârile maghistratului alcătuit de nația săsească, pornesc jalba lor la Sibii, și de acolo iarăș de nu să vor odihni, la Viena, de unde să dă cea desăvârșită hotărîre”.

(Iordache Golescu, Insemnare a călătoriei mele. București Tip. „Minerva”, 1915, p. 9).

Să vrei să faci un bine

și să iasă rău; să fii sincer și totuși continuu suspectat; rău să fii, iar răutatea să-ți fie taxată drept bărbăție, iată tot atâtea motive de pesimism.

Situația politică internă

În politica internă, continuă frământările. Cele două partide, național-tărăniști și liberalii, și-au demonstrat deocamdată deplina rezervă față de noua formulă a Frontului Național Democratic, aparținând partidelor muncitorești de stânga. Chiar la întrunirea ținută în Brașov, de către partidul național-tărănesc, unde a vorbit între alții d-l Mihai Popovici, președintele organizației ardelenice a acestui partid, s'a putut vedea, că departe de a refuza o colaborare cu partidele de stânga, el înțelege totuși să-și susțină propriul punct de vedere și, la nevoie, să-și asume conducerea treburilor statului.

În același timp, partidele muncitorești de stânga, care grupează într'un mănunchiu Partidul Comunist, partidul Social Democrat, Apărarea Patriotică, sindicatele muncitorești și Frontul Plugarilor, unificate într'o acțiune politică numită „Frontul Național Democratic”, iau atitudine deopotrivă de hotărâtă atât în contra atitudinii celor două partide, cât și în contra guvernului, a cărui plecare o cer vehement. Același „Front Național Democratic”, dacă acceptă la rândul său o colaborare cu național-tărăniștii și liberalii, admitând că aceste partide și-ar revizui punctul de vedere, susține în același timp că ar putea să formeze un guvern având în frunte pe d-l Petru Groza, președintele „Frontului Plugarilor”, la care celelalte partide ar putea să colaboreze numai facultativ.

Astfel stau lucrurile până la începutul acestei săptămâni. Este foarte probabil, că nici în cursul zilelor următoare nu se va ajunge la o limpezire. Această limpezire va fi posibilă numai în momentul când componentii „Bocului Democratic”, cărora se datorește schimbarea dela 23 August 1944, se vor putea întruni, ajungând de acord, în primul rând asupra necesității schimbării guvernului și apoi asupra unui program comun de guvernare, prin reprezentanți direcți, renunțându-se la tehnicienii sau alt guvern improvizat.

Intrevederea dintre d-nii Churchill și Stalin

Intrevederile dela Moscova, care au avut loc între d-nii Churchill și Eden, de o parte și d-nii Stalin și Molotov de altă parte, cu privire la datele militare și politice ale fazelor actuale înregistrată de războiu, s'au bucurat de o publicitate excepțională. Intrevederile au durat vreme de 10 zile, dela 9 la 18 Octombrie a. c. Ele au cerut o muncă intensă și s'au desfășurat într'o atmosferă cordială de solidaritate, fapt menționat chiar de d-l Churchill, într'o alocuțiune ținută la microfon, chiar pe aerodromul de plecare. Comunicatul sovietic, la rândul său, este mult mai amplu decât de obicei și face de asemeni dovada înțelegerii depline stabilită cu acest prilej între marile puteri ale Națiunilor Unite.

Dacă mai puteau exista îndoeli asupra sincerității în colaborarea americano-anglo-sovietică, acestea s'au spulberat deplin, după ce au fost cunoscute datele politice ale întrevederii dela Moscova. Ele denotă nu numai ferma hotărâre, de a da printr'un efort comun lovitură decisivă Germaniei, dar și hotărârea de a colabora în condițiile cele mai strânse și amicale, după încheierea păcii.

Cu acest prilej, s'a acordat o atențiune deosebită problemei poloneze, cât și problemei sud-estului european.

Un apel al Crucii Roșii Filiala Brașov

În scopul măririi fondului de ajutorare, a răniților din Spitalele orașului Brașov, am organizat un mare recital de gală în sala „Astra”, în ziua de 25 Noembrie 1944, ora 11 cu concursul Domnului Dimitrie M. Puricescu, Prim Tenor al Operei Române și a altor artiști proeminenți ai scenei noastre lirice. Publicul din oraș este stăruitor rugat să participe la acest concert.

Biletele se vor plasa prin delegații noștri la domiciliu.

Publicațiuni, anunțuri, comunicate, Mica publicitate Prețul după tariful oficial

REDAȚIONALE

Tot ce se publică în coloanele acestea, indiferent de cuprins, intră în tariful comercial obișnuit și aparține administrației, nu redacției noastre, afară de continuările din celelalte pagini.

Toți contribuabili

care au subscris la Imprumul Apărării Naționale 1944, și au primit chitanțe Stat, sunt rugați să se prezinte cu ele de urgență la Administrația Financiară, pentru a primi în schimb chitanțe titluri provizorii.

Act de mulțumită

Tuturor prietenilor care au adresat cuvinte de consolare în cumplita durere încercată prin pierderea neprețuitei noastre soții, mame, soră, cumnate, etc., sau prin cununi de fiori și-au arătat cinstirea, dându-i ultimul tribut de dragoste aceleia care a fost preteasa Maria I. Modroiu n. Coman, le exprimăm pe această cale deosebitele noastre mulțumiri.

Vama Buzăului la 18 Oct. 1944

Familia Preot Modroiu

Căutăm

corespondenți

în toate orașele Ardealului în vederea transformării

„Gazetei Transilvaniei“

în cotidian atunci când această mare acțiune va deveni actuală.

Doritorii ne vor adresa câte o corespondență de probă împreună cu un stat de serviciu în presă. (În lipsa acestuia: studiile și funcțiunea).

Convocarea

acționarilor firmei **Kamaryt & Meder S. A. Brașov**, str. Mih. Weiss 15 la adunarea generală extra-ordinară a societății pentru ziua de 28 Octombrie 1944, orele 15 d. a., în birourile firmei.

ORDINE DE ZI:

1. Alegerea unui membru nou în Consiliul de Administrație.

2. Eventuale propuneri.

Domnii acționari sunt rugați să depună acțiunile lor la casa firmei, cu 24 ore înainte de ținerea adunării.

De închiriat două camere nemobilate. General Moșoiu No. 1.



Vizitați

MAGAZINUL ROMANESC

Piața Libertății 14 Piața Libertății 14

LANTEX

stofe, măfășuri, fricotaje, ciorapi, pânzefuri etc.

Lila Măzgăreanu

Telef. 2905

TIPOGRAFIA

„ASTRA”

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie

Telefon 1102

Aveți încredere într'o întreprindere curat românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (În curtea cinematografului „ASTRA”)



Tara dela țară

de Ion Colan



Zăpăcit de întrebuintarea cuvântului până și în chestiunea concedierii unei servitoare prînse în flagrant delict de furt, am consultat toate dicționarele unei biblioteci ca să mă redumiresc ce închide în ea noțiunea de *popor*.

Și am văzut că nimic nu s'a schimbat din ce știam.

Nu s'a schimbat și, totuși, fiecare se consideră mandatarul tuturor celor ce vorbesc aceeași limbă în cuprinsul unor hotare. Ba, unii și a celor de altă limbă. Până ieri, alaltăieri, oamenii au fost: țărani, muncitori, avocați, medici, profesori, ingineri, funcționari... Dacă unul vorbea, pus sau din proprie inițiativă, vorbea în numele lui sau a breaslei din care făcea parte. Azi nu ne mai mulțumim cu atât. Azi fiecare se simte unsul poporului, fiecare vorbește numai în numele lui. Pentru *popor* strigăm „Jos!”, pentru *popor* sbierăm „Să trăiască!” De dragul *poporului* ne scărmanăm unii pe alții utilizând vocabular de șatră, pentru *popor* și ca mandatar direct ai lui cerem tot ce ne trăneste prin cap să cerem, fără să ne întrebăm: Dela cine cerem?

Lăsând la o parte discursurile viforoase dela anumite manifestațiuni, când omul vorbitor, în toil discursului, mai scapă și câte-o vorbă nelegănată, citiți zierele noastre ca să vă dați seama cine și câți vorbesc azi în numele *poporului*.

Sunt așa de mulți cei pe care i-am întreba cât se poate de cuviincios: *Cine v'a dat mandat să vorbiți în numele nostru?* Cu ce drept vă considerați miruiți de *popor*, când *poporul*, dacă nu e cu supărare, n'a prea fost lăsat să-și spună cuvântul? N'a fost lăsat și nici nu era cazul, date fiind împrejurările excepționale care se mai mențin încă.

Devalorizarea noțiunii de *popor* a început în presa din capitală, ajungând monetă calpă în fițuicile de provincie unde oamenii, unii foarte de treabă altfel, luați individual, s'au transformat peste noapte în tot atâția Mesia, toreadori ai *poporului*, făcând o voită confuzie între mulțimea ce poate fi adunată de un vorbitor cu vocea amplificată la difuzor, și țara, cum a formulat-o cineva așa de fericit: *țara dela țară*.

I se pune în cărca *poporului*, ca vrere, tot ce bietului *popor* nu i s'a năzărît niciodată să ceară.

Tot ce constituie dorință sau poftă individuală, tot ce poartă pecetea intereselor restrânse, tot ce efectiv poate reprezenta sincer revendicările unei colectivități limitate, totul se pretinde în numele *poporului* întreg. Și se pretinde bătând cu pumnul în masă, ca și când în spatele celui care pune trănetele amenințărilor în scris, ar sta toată nația.

Din tot acest spectacol, trist e un singur lucru:

Trist e că oamenii care se cred îndreptățiți să vorbească în numele *poporului* știu, tot așa de bine ca și noi, că nu sunt îndreptățiți să o facă, și totuși o fac.

Știu și ei că o parte din *popor* e pe front și se bate, necunoscând decât un singur „Jos!”

Jos dușmanii!

Știu și ei că altă parte a *poporului* e la sate, înnodată în o mie de grijuri, dintre care una îl mistue adânc: sămănăturile de toamnă n'au fost făcute, dar nu fiindcă țaranul nostru *sabotează*, cum cred reprezentanții neincoronai ai lui, ci fiindcă nu le-a putut face din alte pricini, pe care oricine va merge la țară, le va afla. Țaranul nostru n'are noțiunea *sabotajului*, el nu cunoaște atitudinea brațelor încrucișate. Munca țaranului e în funcție de unelte, brațe de muncă, vite, de soare și de ploaie. Dacă noi toți putem fi amărâți și îngrijorați că sămănăturile de toamnă nu s'au făcut decât într'un procent foarte mic, apoi să fim siguri că amărăciunea țaranului o depășește pe a noastră.

Popor e și muncitorimea de toate categoriile, și lumea desmoștenită a funcționarilor publici sau particulari, și acea a liberilor profesioniști, fiecare din aceste categorii având libertatea să vorbească în numele ei, dar nu a nației întregi.

Nu mai când *poporul*, pus în fața urnelor, în alegeri libere, își poate spune cuvântul, numai atunci mandatarii lui au dreptul să-l reprezinte, aceștia reprezentând chiar prin votul liber pe care l-au primit, *nația*.

Astăzi, am spus-o, verificarea mandatelor celor ce strigă prin ziare și discursuri, nu se poate face statistic.

Pulsul țării, totuși, se simte. Cine vrea să-l cunoască, îl poate afla și din manifestațiunile orașenești, dar îl poate găsi până la certitudine stând de vorbă cu oamenii satelor noastre. Țaranul are un simț de orientare politică

de-o extraordinară precizie. Imi povestea cineva că vorbindu-i acum câțiva ani unui țaran despre introducerea politicii în școală, printre elevi, săteanul a răspuns calm, cu experiența secolelor ce grăiau atavic din el:

— O fi, dar brânză de miel n'am văzut!

Când va fi să-și spună *poporul* cuvântul, se va vedea în cine crede el și cu cine merge.

Până atunci însă, noi, aștia care ne îndreptăm gândurile mult prea răbduriei hârtii, tare bine ar fi dacă, din când în când măcar, ne-am plimba oțără mesianismul și pe la sate, ca să ne dăm seama că una e *poporul* înfierbântat de lozincile gândurilor poruncite, și alta *poporul* în numele căruia mănjim scrisul și otrăvim strada.

Nu spun că sunt de rea credință toți cei ce confundă băta cu sceptrul, ci numai că ceea ce văd unii se datorește unei diformanțe organice de natură optică.

Un bolnav de gălbenare le va vedea pe toate sensibil galbene; cine-l poate acuza că așa vede?

Noi putem asigura însă pe oricine, că *Țara dela țară* nu-i galbenă.

Aceasta ca nimeni să nu aibă desiluzii, atunci când *poporul* va fi chemat să ne spună pe cine vrea și ce vrea.

Eliberarea Transilvaniei

In ziua de 25 Oct. c. posturile noastre de radio au anunțat eliberarea totală și definitivă a Transilvaniei. Trupele aliate și române au depășit vechea frontieră, intrând pe teritoriul maghiar.

Guvernul hotărîse ziua de 26 Oct. c. pentru sărbătorirea marelui eveniment, prin rugi la biserică și serbări naționale. La Brașov, de comun acord cu autoritățile, sarcina organizării sărbătorii

a fost încredințată Asociației Culturale „Astra”.

Un ordin telegrafic, ventt ulterior, a contramandat atât slujbele religioase, cât și sărbătorirea.

Totuși, în noi, în fiecare, ziua de 26 Oct. 1944 o simțim praznic mare.

Măcar atât, dacă în mod public ni se interzice, — din motive serioase, de sigur — bucur a.



Cronica războiului

ZIUA ELIBERĂRII

Cei care au crezut, cei care n'au încetat o singură clipă să creadă, toți acei pentru care ideea unei zile a eliberării Ardealului ajunsese dogmă și temelie a nădejdelor, constată că nu s'au înșelat: *Ardealul este liber*.

Și este liber Ardealul, nu pentru că asupritorii de ieri, printr'un larg act de clemență au hotărît să treacă dreptatea de partea noastră. Ardealul e liber, pentru că însăși dreptatea și-a căutat locul acolo unde l-a crezut nimerit. Ardealul e liber prin forțele eliberatoare române și sovietice.

Am trăit timp de patru ani, cu gândul la ziua aceasta și ne-am bazat întreaga noastră argumentare de luptă, pentru această zi. Am dinamizat conștiința revoluționară a *poporului* român, în jurul nedreptății făcută la Viena și am persistat în această atitudine. Nu din șovinism și nu dintr'o fixă idee, că o bucată de pământ trebuie necondiționat să ne aparțină, ci pentru a dovedi că noua ordine începe cu nedreptatea în frunte, iar noi nu puteam fi decât de partea dreptății.

Înțelegi strâmb, odinioară și

azi, poate, de unii și alții, nu importă. Fapt este că am trăit cu crezul nostru, am militat în fiecare clipă pentru el — și astăzi îl vedem împlinit. *Libertatea pe întregul pământ ardelean este fapt, ca lumina zilei*.

Datorăm aceste momente cedinței noastre neștrămutate în dreptate. Datorăm această împlinire eroismului celor ce au luptat și continuă lupta pentru dreptate.

Datorăm eliberarea Ardealului acelei justiții imanente, care nu cunoaște amănări de soroc; care face ochuri dar nu uită să lovească.

Ardealul este liber în întregime. Pământul pe care au chinuit generații de iobagi, își duce zvonul mulțumirii sale și cheamă o lume nouă să-i scoată rod, să-i dea viață, pentru azi și pentru veci.

Ardealul acesta, martirizat în cazane și frământat în sânge, își cere odihna; își cere partea lui de liniște; își cere dreptul la o existență pașnică. Să înțelegem deci Ardealul și atunci când strigăm să trăiască eliberatorii săi, ostașii români și aliați laolaltă, să ne gândim că acestui pământ

de **Mardare Mateescu**

ii ajunge de când e udat în lacrimi și stropit de sânge. Să dăm Ardealului tot ce poate oferi bun și frumos sufletul nostru, pentru că glia aceasta românească să poată da cele mai frumoase roade și flori.

Guvernul De Gaulle recunoscut de aliați

Printr'o notificare publicată în cursul zilei de Luni, d-l Stettinius, ministru adjunct la externele Statelor Unite, vorbind în dumele d-lui Cordell Hull, a anunțat că Americanii recunosc pe generalul De Gaulle drept șef al guvernului provizoriu francez. Această comunicare este însoțită de aprecleri foarte elogioase la adresa mișcării gaulliste și a conducătorului ei. Ministrul Statelor Unite a și sosit la Paris. Tot astfel, guvernul provizoriu al lui De Gaulle a fost recunoscut de Anglia, Canada și Australia. Contrariu unor știri eronate, Uniunea Sovietică a comunicat la rândul său că recunoaște guvernul De Gaulle, numind pe d-l Bogomolov ca ministru sovietic la Paris.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN